

ETENE NEUVOTTELUKUNTA 3/2020

Aika: Tiistai 22.09.2020, klo 12.00 – 16.00
Paikka: Skype
Kutsutut: Hallamaa Jaana, puheenjohtaja
Kuosmanen Lauri, varapuheenjohtaja
Maija Miettinen, pääsihteeri
Emmi Alatalo, hallinnollinen avustaja
Jäsenet, varajäsenet:
~~Ahteensuu Marko, Wahlman-Calderara Tuula~~
~~Aittakumpu Pekka, Mattila Hanna-Leena~~
~~Arja Juvonen, Minna Reijonen~~
~~Autti-Rämö Ilona, Viitala Juha~~
~~Berg Kim, Heidi Viljanen~~
~~Hautanen Ulla, Gergov Vera~~
~~Huuskonen Olli, Heikkilä Teppo~~
~~Häyry Matti, Sipola Virpi~~
~~Moilanen Jukka, Lehto Juho~~
~~Myllymäki Kati, Korkeila Jyrki~~
~~Nieminen Liisa, Päivänsalo Pekka~~
~~Pietilä Anna-Maija, Keskimäki Ilmo~~
~~Rentola Annika, Söderström Mikael~~
~~Ruuhonen Kirsi, Burrell Riitta~~
~~Sariola Jukka, Sari Loijas~~
~~Sanni Grahn-Laasonen, Terhi Koulumies~~
~~Topo Päivi, Kainulainen Sakari~~
~~Uramo Maija, Sulkakoski Sonja~~
Kutsutut:
Thomas Grandell, Etsimo Healthcare

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.01. Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

2. Esitys: Kuinka tekoäly muuttaa ihmisen toimijuutta / Jaana Hallamaa

Keskustelussa tuli esiin seuraavia näkökulmia:

- Tekoälyä käytetään myös mielenterveyden edistämässä.
- Tekoälyyn liittyvissä sovelluksissa on lukuisia humanistisia, eettisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia, jotka tulisi pitää esillä.

- Tekoälyn potentiaali terveyden edistämässä on huomattava. Jos kaikki potilaan tieto yhdistettäisiin koneoppimisjärjestelmään, olisi mahdollista löytää yhteyksiä ja tunnistettavia polkuja, joiden avulla voitaisiin ennaltaehkäistä monien terveysongelmien syntymistä.
- Pelkästä tunnistamisesta ei ole hyötyä, jos ei tiedetä, miten määrättyyn kehityskulkuun voidaan vaikuttaa.
- Koneoppiminen soveltuu joillekin osa-alueille terveydenhuollossa paremmin kuin toisille.
- On huomioitava, että sovellusten keräämä data muodostaa kaupallisesti hyödynnettävän resurssin.
- Kuinka pitkälle medikalisoiva tieto kannattaa ulottaa arkielämässä. Ihmisten valintojen perusteet esimerkiksi karkkihyllyllä ovat usein muita, kuin vaikkapa hampaiden terveys.
- Kuinka hyvin ihmiset pysyvät niiden uudenlaisten eettisten kysymysten perässä, joita tekoälyn hyödyntäminen synnyttää.
- Tekoäly voi johtaa entistä vähempään inhimilliseen vuorovaikutukseen.

3. Esitys: Etsimo Healthcare Oy - datalähtöinen terveydenhuolto keinoälyn avulla? / Thomas Grandell

Keskustelussa tuli esiin seuraavia näkökulmia:

- Voidaanko tekoälyn perustuvilla sovelluksilla tarkkailla ihmisten pelkoja, epävarmuutta ja ahdistusta. Kontakti toiseen ihmiseen auttaa usein edellä mainittujen hallitsemisessa.
- Tekoälyä hyödyntävien sovellusten avulla voidaan myös lisätä interaktiota, kun sovellukset ovat helposti kaikkien saatavilla, ja niiden tarjoaman palvelun kautta voidaan johtaa yhteys terveydenhuollon ammattilaiselle.
- Tekoälyn perustuvien sovellusten potentiaali voi löytyä esimerkiksi elämäntapoihin liittyvien muutosten tukemisessa. Sovelluksen perusteella voisi saada näyttöä siitä, mihin tietty pienikin elämäntapamuutos konkreettisesti vaikuttaa, joka voi motivoida uusiin muutoksiin ja pitämään omaksutut muutokset.
- Voiko sovelluksiin liittyä myös potilasvahinkojen mahdollisuus ja kenellä on vastuu, jos vahinkoja tapahtuu.
- Tekoäly voi toimia hyvinkin tarkasti silloin, kun ihminen osaa antaa täsmälliset tiedot oireistaan. Usein ihmiset eivät kuitenkaan osaa kuvata oireitaan oikein. Tarvitaan riittävästi kysymyksiä, jotta saadaan riittävä tieto sovellusten käyttäjiltä esiin.
- Voivatko vakuutusyhtiöt käyttää tietoa, jota kerätään tekoälyn perustuvilla sovelluksilla.
- Minkälaisia lainsäädännöllisiä tarpeita sovelluksiin liittyy.
- Yhteiskunnassa paremmissa asemassa olevat ovat tyypillisesti enemmän kiinnostuneita terveydestään ja heidän mahdollisuutensa käyttää esimerkiksi maksullisia sovelluksia on suurempi. Miten voidaan estää se, etteivät muutenkin jo heikommassa asemassa olevat jää teknologisesta kehityksestä jälkeen ja täten entistä enemmän tarvitsemiensa palveluiden ulkopuolelle.
- Aihe on ajankohtainen myös julkisessa terveydenhuollossa, jossa esimerkiksi etä vastaanotot ovat selvästi lisääntyneet.
- Käytettävyys ja saavutettavuus tulisi huomioida erityisryhmien osalta.

- Perussairaudet tulisi huomioida oireiden lisäksi, kun sovellus antaa hoito-ohjeita; esimerkiksi haava jalassa on perusterveelle vähäinen terveysongelma, mutta diabeetikolle usein lääkärikäynnin aihe.
- Puettavalla teknologialla voidaan seurata ihmisen perustoimintoja ja huomata, jos jotain tavallisesta poikkeavaa on meneillään. Potentiaali on huomattava, mutta kehitys on vasta alkuvaiheessa.

4. Lausuntopyynnöt

Tartuntatautilaki

Hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen esitteli tartuntatautilain muutoksia. Keskustelussa tuli esiin seuraavia näkökulmia:

- Tartuntatautilain muutokset ovat ajallisesti sidottuja koronapandemian keston. Olisi hyvä huomioida tarve tartuntatautilain pysyville muutoksille.
- Perusoikeuksia rajoitetaan, jotta epidemian leviämistä voidaan estää. Tätä tulee kuitenkin tarkastella suhteessa perustuslaissa turvattuihin oikeuksiin.
- Koronaepidemiassa on arvaamaton, jolloin joudutaan tähtäämään liikkuvaan maaliin.
- Asiassa on liittymäpintoja itsemääräämisäädäntöön, jonka valmistelua tulisi kiihdyttää.
- Kuolevien ihmisten mahdollisuus tavata läheisiään tulisi varmistaa myös pandemiatilanteessa.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kliinisestä lääketutkimuksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Todettiin ETENEn lausunto asiasta.

5. ETENEn toiminta

COVID-19 -epidemiaa koskeva ETENEn julkaisu

Keskusteltiin ETENEn covid-19 –epidemiaa koskevasta julkaisusta.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.45.

